

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 655

אזהרה חמורה! העלון מיועד אך
ורק לרציניים שיודעים את
חשיבות התפילה, ובשעת התפילה
לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.
לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

נצבים וילך

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

רבי יהושע העשיל ברים מסר ששמע מהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל
שאמר בשם רבי ישראל סלנטר זצ"ל כי הנסיגות הכי גדולים ניתנים בחודש
אלול, כי מכיון שניתן לאדם זמן כזה גדול של ימי רצון, הרי זה לעומת זה עשה
אלוקים ונותנים נסיגות קשים. (אוצרות רבנו יחזקאל)

למרות שבכל ימות השנה, היה רבי שלמה ברעוודה מעורר על יראת שמים
ותיקון המעשים והמדות, בהגיע ימי האלול, היה הולך ממקום למקום, והיה
מעורר על ניצול ימי הרצון של חודש אלול, וההכנה ליום הדין של ראש השנה,
ולתשובה שלימה וכפרת עוונות ביום הכיפורים. היה רגיל לספר, מה ששמע
מאביו ומזקנים אחרים, שברור הקודם היה ניכר על פניהם ומעשיהם של בני
ישראל בכל מקום שבעולם, שימי האלול הם שלושים יום לפני יום הדין, ואילו
בימי הסליחות, היו היהודים נראים כמלאכים, ובעשרת ימי תשובה הדבר לא
ניתן לתיאור כלל. וסיפר, שאפילו הוא עצמו שהתגורר בשכונה כאלה שאינם
מדקדקים בהלכה ובשמירת המצוות, באמריקה המגושמת, ואיתם בבית
הכנסת, היו יהודים פשוטים מאד, ועמי הארץ מגושמים, בכל זאת, בעשרת
ימי תשובה כולם התנהגו בתשובה, ונתנו צדקה כפי יכולתם, ושמרו על פיהם,
והם שהשפיעו עליו בילדותו, במושגים, ובדברים הנוראים, וכל שכן כשנכנס
ללמוד בישיבה, וראה שהבחורים מתביישים לדבר דברים בטלים בכל חודש
אלול, והלימוד התורה שלהם, והתפלות, ולימוד המוסר, היו עד כלות הנפש
למרות כל זאת, המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל (תקופה קצרה שבה שהה
באמריקה יחד עם בני ישיבת מיר אחרי שהגיע משנחאי בימי מלחמת העולם השנייה) הפתיע יום
אחד את כולם, כאשר בעיצומו של חודש אלול, נכנס לבית המדרש לבוש
קיטל לבן, כשניגשו אליו הבחורים ושאלו אותו, מאי האי, השיב, שמרגיש
שכאן באמריקה נחלש אצלו אורית האלול וההכנה ליום הדין, ולכן החליט
ללבוש בגד זה כדי להזכיר לעצמו את קדושת הימים הנשגבים האלו.

(ורדכי שלמה)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

אתם נצבים היום כלכם... אמר רבי אברהם מסלונים זי"ע, שתי הפרשות
- נצבים וילך - מחוברות ברוב השנים, ויש בזה רמז להתנהגות האדם.
פעמים, שנדמה לאדם שהוא במצב של "וילך" - שהוא מתעלה בעבודת
ה' ובשיפור מידותיו אבל במציאות הוא נמצא בזמן של "נצבים" - הוא
עומד על מקומו בעניינים אלו, ולא נמצא במצב של התקדמות
ועליה. ופעמים, דווקא בזמן שנדמה לאדם ברוב ענותנותו שהוא במצב
של "נצבים" - שהוא קופא על מקומו ואינו משתפר במידותיו ובאהבת
ה', ההרגשה הזאת כשלעצמה הופכת אותו להיות במצב של "וילך" -
והוא מתקדם ועולה בעבודת ה' ובשיפור מידותיו.
(לקוט מאיש לדעה בית דלי)

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה
ונעשנה: כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו: במזון הגוף
הכלל הוא, שכלל שהדבר יותר נצרך לחיי האדם, כך יותר קל להשיגו
ויותר הוא מצוי בשפע. כגון, אור לנשימה, אשר הוא ההכרחי ביותר
לחיות האדם, ולפיכך הוא מצוי בכל מקום ובכל זמן, אחריו המים, אשר
משום נחיצותם לבריות הם מוכנים ומזומנים להן, ללא טרחה יתירה. בא
הכתוב ומלמדנו שכמו כן הוא במזון הנפש. אשר כל כך חיונית היא
התורה עבור האדם, עד שהיינו חייבים לעלות אחריה השמימה, או לנודד
אל מעבר לים, כדי להשיגה. אלא שדוקא משום נחיצותה, לפיכך "לא
בשמים היא", ואף "לא מעבר לים היא", רק "בפיך ובלבבך לעשותו". שכן
ממש כאור לנשימה, המצוי בכל עת ובכל מקום, שאם לא כן הרי עד
שיטרח להשיגו ימות חלילה, כך התורה, משום שנפש האדם זקוקה לה
בכל עת ומקום, לפיכך היא כליכך קרובה אליו, ממש בפיו ובבלבו, ללמדה
ולקיימה. (פנינים משולחן נבחר רבי מאיר מיכל רבינוביץ, "המאיר לעולם")

הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגו': וברש"י האנשים. ללמוד:
והנשים. לשמוע: והטף. למה בא, לתת שכר למביאייהם. ידוע הטעם
שמביאים את הטף, כדי שאזניהם יקלטו דברי תורה, ועיניהם יראו,
ואע"פ שאין הם מבינים, יש לכך השפעה, כפי שמסופר
בירושלמי יומות פ"א, ה"ו על אמו של רבי יהושע בן חנניא, שהביאה
את עריסתו לבית המדרש כדי שאזונו יקלטו דברי תורה. בענין זה
מפורסם הסיפור, שהיה תקופה קצרה לאחר השואה. הרב מפונבין
זצ"ל הלך להציל ילדים יהודים מהמנונים, ילדים שהוריהם הפקידו
בשנות הזעם במנוח כדי שינצלו ממות בידי הגרמנים ימ"ש. באחד
המקרים פנה הגאון זצ"ל לראש המנוח בבקשה שיחזיר לו את הילדים
הנמצאים במקום. כדי להחזירם לאמונתם ולכור מחצבתם. ענהו הכומר
בתמימות מעושה: כאן לא נמצאים ילדים יהודים כלל, כולם פה הם
נוצרים, ומה גם שאין לך כל הוכחה שיש כאן יהודים ועל סמך מה
אתה בא לבקש אותם. אמר לו הרב מפונבין: אני אוכיח לך, אבל רק
בקשה קטנה לי אליך, אנא הרשה לי להיכנס בערב לאחר שתסתיים
ארוחת ערב וההכנה לשינה, נענה הכומר לבקשתו והכניסו בשעה
המיועדת. הילדים כבר שכבו במיטותיהם, פתח הרב מפונבין וצעק
בקול רם "שמע ישראל... והנה החלו קריאות מכל הצדדים "מאמע
מאמע"... הגיב הרב ואמר: הנה ההוכחה שלי ואין לך הוכחה מוצקה
מזה. הילדים שמעו "קריאת שמע" לפני השינה, ומיד נזכרו באמנם...
כאשר מלמדים ילד קטן דברי תורה, אף שאינו מבינם אוזניו קולטות,
ונשאר במורו רושם לעולם. וזהו פירוש הפסוק "הקהל את העם אנשים
נשים וטף למען ישמעו ויראו ולמען ילמדו ויראו את ה'". אם הטף
ישמעו אפילו לא יבינו, ילמדו ליראה את ה', וזה כוונת חז"ל "ליתן
שכר למביאייהם" כפי ששבחו את אמו של רבי יהושע. (אוהל אברהם)

רבי דוד פוברסקי זצ"ל היה מספר שהחפץ חיים זצ"ל אמר שיחת חיווק כמה
ימים לפני ראש השנה ובתור דבריו היה תמה על החרדה שמקובל לחרוד
בימים הנוראים. וכך אמר, 'חל מה היא בסך הכל מצות תשובה, חרטה על
העבר וקבלה על העתיד, ואם כן אפשר להתחרט על העבר ולקבל על העתיד,
ומה כל החרדה הגדולה הזו?'. והבחורים התפלאו מאד לשמע הדברים, כי
דברי החפץ חיים סתרו את כל השקפת עולמם, וביטלו במחי יד את כל עבודתם
שעמלו בעבודת התשובה בחודש אלול. ובאו הבחורים בנפשם ושאלתם לרבם
רבי נפתלי טרופר זצ"ל שיבאר להם את דבריו הסתומים של החפץ חיים. רבי
נפתלי זצ"ל בבהירות ועמקות הידועה, אמר להם כי באמת אין סתירה בין
דברי החפץ חיים ובין עבודת המוסר שלכם, ודברי החפץ חיים הם לאמתה
של תורה, 'שכל העבודה המוטלת עלינו הוא להגיע לחרטה, אבל צריך לדאוג
שהחרטה תהא באמת חרטה! וצריכים שיהיה חרטה!... וכך שנה ושילש עוד
הפעם שצריכים חרטה והחרטה מעכבת בתשובה. והוסיף עוד, 'אכן כן לא
צריכים אלא קבלה על העתיד, אבל הקבלה צריכה להיות קבלה!... ואף
שדברים פשוטים הם וכמאמר החפץ חיים אבל להגיע לדבר הפשוט הזה צריך
הכנה רבה, ועל זאת כל עיקר עבודתנו, והדברים נפלאים! (מאיר עיני ישראל).

באשר שיום פטירתו של "החפץ חיים", זצ"ל, היא לפני ראש השנה - כ"ד
אלול תרצ"ג - כדאי להזכיר מאמרותיו שאמר תמיד בער"ה, כי לשוב בלב שלם
ולהגיע ליד תשובה אמיתית קשה מאוד בזמן כזה, אבל לכל הפחות ישתדל
כל אחד ואחד בימים הנוראים להעביר על מדותיו ולהתפייס עם חברו ולשרש
את השנאה שיש לאדם על חברו, ובזכות זה גם הקב"ה יעבור על פשעינו,
ואם נלך בדרכיו אז יבקש בעדינו לפני כסא מרום, וזכותו יגן עלינו ועל כל
אחב"י בארץ ובגולה, (ורדכי מסר).

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

אחד מבעלי המוסר נקלע בחודש אלול לעיירה אחת ולן באכסניה והנה באמצע הלילה שמע לפתע מהבית הסמוך אדם נאנח ומתאונן במשך שעה ארוכה: 'הנה כבר עבר הקיץ, אנחנו באמצע אלול ומה יהיה הסוף? ! כבר אמצע אלול - מה יהיה הסוף?! שמע זאת אותו בעל המוסר והתעורר מכך לעבודת האלול ובבואו השכם בבוקר לבית המדרש שאל את תושבי המקום אודות מי שמתגורר באותו בית בו נשמעו האנחות והשבונות הנפש, ולהפתעתו השיבו לו כי מדובר באדם פשוט שאותו יוכל לפגוש בשוק. אולי מדובר בצדיק נסתר, סבר, אך כשפגשו ראה כי מדובר באדם פשוט וגם המחשבה, וכאשר שאלו לפרש הדברים המופלאים שנשמעו בלילה, נענה אותו אדם ואמר: 'זה פשוט מאוד, ובכלל לא אמר לענין יהודי צדיק ועובד ה' שכמותך. פשוט, היתושים עוקצים אותי כבר שבועות ארוכים לילה אחר לילה, ועל כך נאנחת וצעקת: 'כבר עבר הקיץ, אנחנו באמצע אלול - ומה יהיה הסוף?!... אמר רבי איסר זלמן כי מצד אחד רואים כאן איך מי ששקוע בהווית העולם ואינו מחשב דרכיו, לא מבין כלל מדוע אנחות הנשמעות באלול מתפרשות בעבודת המוסר, אך מאידך ניסא הדבר מלמדנו כיצד מי שכל מוחו וליבו שקועים בהתבוננות נכונה, יכול להתעורר מכל דבר ואף שזולתו התכוון לדבר אחר לחלוטין, הוא עצמו יכול לשאוב מכך חשבון הנפש". (שימשה של תורה)

"ענין של טעם"

טעם שהתורה נקראת "שירה", כשם שבשעת שירה, כשמוזמרים יחד כמה משוררים בצוותא חדא, הרי שעיקר היופי והשלמות של הגיגיו, הוא כשכולם מוסיפים בקול אחד ובנעימה אחת, ואם האחד מגביה קולו, והשני מנמיך קולו, ואחד מושך ואחד מקצר, אין למירה זו טעם וריח כמו כן לימוד התורה הקדושה צריך שתהיה באחדות ובצוותא חדא, בלא קנאה ותחרות. (מלבד קנאת סופרים שהוא מעולה כנודע). (המקצת לבשמים)

"מפי כתבים"

זוהי מהותו של חודש אלול - חודש התשובה. וזוהי העבודה בחודש זה לגשת לכל דבר כאדם חדש "שאלו לו לא זכות ולא חובה". לגשת אל הסידור כאילו זה הפעם הראשונה שאנו מתפללים. הכניסה לבית הכנסת - כאילו זה הפעם הראשונה שאנו נכנסים לבית הכנסת, לחשוב ולהתבונן, מהו הבית הזה? מי גר כאן? הקב"ה! והנה אנחנו נכנסים כאן בפעם הראשונה "להיפגש" עמו. כולנו אומרים וידוי - "אשמנו, בגרנו, גזלנו"... אבל עלינו לחשוב: "אשמנו" - אני אשם! אדם רגיל תמיד להאשים אחרים... "בגרנו" - אני בגדתי! האם חשבנו פעם על עצמנו כ"בוגדים"? "גזלנו" - אני גזלתי! למה איננו מודעושים כשאנו מתוודים? כי התרגלנו! עלינו להתבונן ולחשוב על המילים כפשוטן, להתחדש - להרגיש כמו "בעלי תשובה שנתקרב אלי מחדש" - זוהי תשובה! (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שאדם טעה בברכה ואף שעדיין לא הזכיר את שם ה' בברכה, צריך לסיים את הברכה?

תשובה: בתפילת "שמונה עשרה" של שבת, אם טעה שחשב שיום חול, והתחיל תפילת החול, גומר אותה ברכה [כיון הוא שמן הדין היו צריכים להתפלל י"ח בשבת, ולהזכיר את קדושת השבת, בברכת ה"עבודה" כמו שמזכירים בחול המועד ובראש חודש אלא לכבוד שבת משום טרחה, תקנו חכמים את הברכה האמצעית במקום שאר הברכות] ואף שרק התחיל את הברכה. (שו"ע אורח סימן רס"ח סעיף ב' ג' ובמשנה ברורה שם)

וקראו להם עם הקדש גאולי ה'. בבני ברק יש יהודי שחזר בתשובה שלימה לפני כ 35 שנה, כיצד קרה הדבר, אדם זה, שהיה חילוני גמור, נתקל פעם בפירסום על יופיו של ארון הקודש של ישיבת פוניבז', כאומן, שהתעסק בתחומי ייצור הרהיטים, ביקש לעמוד מקרוב על צורת ההיכל, שהובא בידוע במבצע מורכב מאיטליה, הוא הבין מראש שכאדם שאינו שומר מצוות, לא יוכל להיכנס להיכל הישיבה בשעות היום, שבהן נמצאים הבחורים באולם, ושוקדים על תורתם, הוא תכנן, אפוא, לעלות לישיבה בבני ברק בשעת לילה מאוחרת מאוד, הרבה אחרי חצות, בשעה זו, כך שיער, לא יהיה כבר אף בחור באולם הישיבה, ותהיה זו השעה המתאימה שבה יעלה בידו לברוק מקרוב את ההיכל המפואר, וכך עשה, האיש יצא מתל אביב, עיר מגוריו, ועשה את דרכו לבני ברק, והיה בטוח בכל מאת האחרים שכאשר יפתח את דלת ההיכל של ישיבת פוניבז', ימצא לפניו אולם ריק. אבל, כפי שידוע, התמונה היתה שונה לחלוטין, האמת היא, שעוד מרחוק, בהיותו במעלה המדרגות המובילות אל הישיבה, היה נראה לו ש'משהו כאן השתבש בדרך, הוא שמע בבירור את קול הלימוד, והריתחא דאורייתא, אבל היה בטוח שהקולות הללו אינם מגיעים מההיכל המואר, אלא ממקום אחר, כשפתח את הדלת, כמעט והתעלף, בחורים רבים, כפי שסיפר ברבות השנים - היו בשעה זו באולם, והאווירה היתה נשמעת כבצרהי היום, כיון שלא רצה לבלוט יותר מדי, עמד מן הצד, והתבונן במחזה הנראה לנגד עיניו, 'הייתי צריך לצבוס את עצמי כדי להיות בטוח שאינני חולם', סיפר לאחר שנים רבות לבני משפחתו למצוא בשעה כזו כל כך הרבה בחורים הממשיכים ללמוד, לזאת הוא לא ציפה, ולא העלה בדעתו. לאחר דקות ארוכות, שבהן עמד וצפה מן הצד במחזה הנאדר, החליט לפנות לאחד הבחורים ולשאול מדוע הם אינם הולכים לישון, תשובתו של הבחור הממה אותו בפשטותה, 'אין אצלנו לוח זמנים, על פיו אנחנו פועלים, כל עוד שבחור מרגיש שיש לו עדיין כוח ללמוד - הוא לומד, ברנע שתגבר עליו העייפות, הוא יישן לחרד ויעלה על יצועו', אמר הבחור. האומן התל-אביבי המשיך להתעניין, האם אתם לומדים לקראת מבחן כלשהו, ותשובת הבחור היתה ש'בישיבה עצמה אין מבחנים, אבל כל אחד מאתנו מתכוון לקראת המבחן שיעשו לו בשמים, לאחר 120 שנותיו, האומן הספיק כבר לשכוח את הסיבה שבגללה הגיע להיכל הישיבה, ארון הקודש כבר לא עניין אותו כל כך, כמו התופעה המרשימה הזו של הבחורים הממשיכים ללמוד, בשעה שבה כל חבריו וידידיו כבר ישנים מזמן, לפתע הוא גילה שכל מה שידע, וכל מה שאמר לו במשך כל השנים על המושג 'בני ישיבות', אינו מתקרב אל המציאות כלל וכלל, ומטרתם היחידה של לומדי התורה היא לעלות ולהתעלות במעלות התורה והיראה. ואם לא היה די בכך כדי לשבות את ליבו, הרי באותו רגע נפתחה הדלת הצדדית של האולם, ודמותו המזהירה של ראש הישיבה הקשיש, רבי דוד פוברסקי זצ"ל, נראתה בפתח, כאשר כל הבחורים קמים לכבודו ביראת הכבוד, רבי דוד פסע מדורות אל מקומו ב'מזרח', שם ישב ולמד כמדי לילה, עד השעה שבה מתפללים בישיבה תפילת שחרית. זה כבר היה יותר מידי בשבילו, לאחר שהבחורים גילו לו שמדובר בראש הישיבה, המגיע לכאן מידי לילה 'כמו שעון', וישוב ללמוד במשך שעות, התפלא האומן ואמר, 'אצלנו אין דברים כאלה, גם המלומדים הגדולים ביותר, כשהם מגיעים לגיל זקנה, הם מפסיקים ללמוד, המחזות שנגלו לנגד עיניו, הציפו לו את האמת מול העיניים, והוא החליט בו במקום שאם זו היא דרך החיים הנחוגה אצל בני הישיבות, הוא עוזב את הכל, ובא ללמוד תורה. (נהורא דחיי)

מפתחמי אורייתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

הזהיר בברכות, הרי זה מופת על אמונתו וזכות לבו. (רבינו בחיי)
לא יתכן להשמר מגזל וחמס, בלי לימוד הלכות שבין אדם לחבירו. (חזון אי"ש)
מהו הבטחון באלוקים? שתבטח בו בכל ענייניך ותניחם עליו. (רבי שלמה אבן גבירול)